

Modus et forma visitandi monasteria

Visitatores autem ad visitandum aliquod monasterium accesserint si fieri potest eodem sero conuocent abbatem et conventum. monachos et conuersos professos ad locum Captare aut altero. mane hora qua statuerint opportunum. Quibus congregatis accedat et ipsi. Et tunc sederint omnes. unus visitatorum dicat. **H**uiusmodi te. quibus respondentibus. **D**ominus. **H**ec est filia sancti **V**enerabilis patris et in christo religiosi fratres dilecti. **S**i ultimi Capti. **N**on celebrati recessu legistis. intellexistis utique nos licet insufficientes. vobis deputatos in visitatione. quod si non legistis recessu. nihilominus nos parati sumus vobis iumentum adimplere officium. **I**gitur hac de causa aduenimus ut preceptis Capti secundum possibilitatem nostram obediens vos visitemus. **E**t addat. **D**icare etiam vos non dubitamus quod in visitationis ordine tria sunt principaliter agenda. **I**n primis ipsi visitatores debent se visi

tandis exhibere i loco Captari suaq; au-
toritate visitandi insinuare. orone iuxta
more ordinis et exhortatione scdm tempo-
ris e psonaru qualitate pmittere.
Secundo debz fieri diliges visitandi epa-
minatio. et moru statu sp vtriusq; iquisi.
Tertio finalis condusio. e eoz debita correctio
Cu ergo e i minimis et i maximis diu-
nu sit sp implorandū auxiliū (ut blus
dionysius de diuinis noib; ait) in spua
libus maxie ab orone sit inchoandū.
Dignū est nos q; talis doctrii ser-
uare mādātū. et more ordinis laudabi-
le nō pretere. **Orem; g.** et surgentes
legant alternatim psalmū **Psalmus**
Ad te leuaui oculos meos. qui habi-
tas i celis **A**cte sicut oculi seruorū in
manib; dnoꝝ suorū **S**icut oculi anal-
le i manib; dne sue. ita oculi nri ad dn̄;
deū nrm. donec misereat nri. **M**isere
nri dne misere nri. q̄a multū repleti

sum despectioe **Q**uia multū repleta
 ē aīa nra. obprobriū abūdantibz et des
 pectio supbis **G**loria pū. **S**icut erat.
 Kyrieison **E**peleiso Kyriel **P**r n̄r. Et
 scdm temp⁹ flectat genua. vñ⁹ visita
 torū Et ne nos **V**aluos fac sexuos t.
Deus me⁹ spā⁹ mitte eis dō⁹ auxiliū
 de sācto. Et de spō. **E**sto nobis dō⁹ turris
 fortitudis **A** facie iūmia. **D**ñe deus vir
 tutū conūte nos. Et oñde fa. t. **D**ñe
 exaudi orōne meā. **D**ñs vob. **O**rem⁹
Pretende dñe fidelibus tuis dexterā
 celestis auxiliij. ut te toto corde pqui
 rant. et que digne postulāt cōsequi
Actiones nras qm̄s **T**mereant
 dñe aspirando pueni. et adiūuādo
 prosequē. vt aīcta nra opa a te sp inci
 piant. et p te ūcepta finiantur
Deus qui corda fidelū sancti spūs
 illustratione docuisti. da nobis ī eodē
 spū recta sapere. et de eius sp cōsola

tionem gaudere **P**er dñm dñm nr̄m **O**
Et post hec visitator faciat exhortationes
de obseruatione p̄positi nr̄i. de obediencia
de p̄p̄rii pastoris reuerencia. de pace & charitate
mutua Et de alijs virtutibus sc̄dm exigentiam
p̄sonarum aut temporis.

Exhortatio finita. visitator admoncat
consequenter visitandos quomodo & qualiter
se in depositionibus habere debeant et sic dicat
per ordinem. **D**ilecti fratres et si sepius visi-
tati formam ipsius visitationis non ignoretis
propter eos tamen qui visitationi rari iter fuerunt.
modum & formam breuiter, qualiter in
depositionibus vos debeatis habere breuiter p̄strigere
In primis exhortamur vos omnes & singulos
ut sicut visita ad hoc est instituta, ut vicia
eradicet, et virtutes inserat, ita & unusquisque
in deponendis intentionem suam ad debitum
referat finem. **I**tem unusquisque ex
charitate non ex animi racione deponat
si que viderit necessario emendanda.

et nō ex odio (q̄ absit) neq̄ ex auersione
 q̄ hoc graue eet p̄tm. **I**tem vnusq̄sq̄ de
 debito modū & honestū in huiusmodi depo-
 sitionibz studeat obseruare. **I**tem nullū ea
 retractet. que digne sūt punita & emēdata.
Nec aliquis i^a parua que quotidie emēdant
 magnipendes quasi ad cōfusiōem maiorē nob
 reseruata deponat. nisi talia essent q̄ cor-
 rectionē digna viderent. **V**nusq̄ v̄m̄ dei
 zelū & aīarū habeat p̄ oculis. et nichil
 eorū celet que ī lucē sūt proferenda. **E**t
 ī hūc modū auisatione facta deputet̄ eis
 locus aptus. ad que fr̄es sc̄dm̄ ordinē acce-
 dant incipiendo a seniore.

V. De generalibz possūt aliq̄ iquē

- I**te **A**n seruet verā obedientiā abbati & suis
 p̄positis sc̄dm̄ regulam sancti b̄ndicti
- A**n sint aliqui p̄prietarij
- I**te **A**n sint casti vt decet religiosos
- I**te **A**n comedant s̄m̄ carnes an om̄es. aut
 aliqui vbi & quando & quotiens

Ite An seruet i quattuor locis p̄hibitis silentiū
et si nocturnis t̄pibus idē faciant an nocte
Ite An seruent ieiunia ecclesie & regle sic tenē
Ite An lectio semp̄ mense assit edentid.
Ite Si simul comedat omnes in vno refectorio.
Ite An simul omnes i vno loco dormiat. et si
regulariter vestiti et p̄concti
Ite An vestibus et lintheam̄bz lineis vtant.
Ite An dormiant i plumis aut matraccis
Ite De habitu & tonsura potest videri
Ite Vtrū habitū mōchale continuo portent
Ite Vtrū etiā habeant labores manuales.
dū cessat a diuinis ne torpesiat oīo tōt̄ r̄gula
Ite Si discurrat cōcepta mōsterii sui lūc̄ sup̄ior
Ite Interroget̄ de statu temporalid̄ qualis sit
et quomō singla expediant. Hec & similia
i generali potēt̄ interrogari s̄dm̄ q̄ disactio
visitatoribus expediri visū fuerit
Ite Inquisitiones de officio diuino.
In primis quo t̄pe ad matutinas surgant
Ite Si content matutinas & ceteras horas

omnes an aliquas In q̄ tpe ceteras pagat hōs.
Ite Si tracti et religiose hōs psoluat ut decz
Ite Quociēs captm culpaxid seruet. in ebdo.
 mada. & quomō culpe ibid examinētur
Ite Si omēs diligenter ocrūt ad opus dei
Ite Si vestes sacre & ornāmēta ecclesiastica. lib
 calices. & alia mūde tractentur
Ite quot misse dietim celebrent
 Si omī die sūma missa cantetur
Ite Quociens frēs celebrent in ebdomada.
 Et si ante missam sp̄ confiteantur
Ite Si regula sp̄ legatur et eis exponatur
 iusta statutū p̄m & cetera multa d̄ hūc modū
Interrogatiōes circa abbates p̄positos
 siue priores si mōsteiorū sup̄mi rectōes existat
 In p̄mis ergo interroget̄ an etiā zelū dei &
 carit̄ habeat sicut pastorem decet
Ite Si chorū & divina & cōuentualia loca
 diligenter visitet
Ite Si Captō culpaxid p̄ se presidet et quo
 tiens. et si delinquētes sine p̄sonaxid ac

ceptione corrigit **Ite** Si se fratribus exempla
rem et in omnibus bonis imitabile exhibet
Ite Si frequenter & absque rationabili causa de
monasterio foras vagatur. **Si** superfluas equi-
taturas secum ducit **Ite** Si familiares suspectos
aut monasterio nocivos habeat.
Ite Si mulieres ad monasterium admittit et quales.
Si bona temporalia diligenter conservent
Ite Si nimium sit temporalibus curis intentus
Ite Si fratribus secundum regulam necessaria parat et sita

De priore.

Ite Utrum commode sit in conventu. **Si** est zelus
suis pro disciplina secundum statuta priorum.

Ite Si fratribus dat bonae conversationis exemplum

Ite Si delinquentes secundum regulam diligenter corrigit

Ite Si cetera statuta regularia diligenter faciat
observari. **Si** diligens sit in officio sibi commisso.

De Cellario quod sit et qualis.

Ite Si officium suum diligenter implet

Ite Si divina et conventualia diligenter visitat
cum alias vacat. **Si** sit humilis bonus exem-

plaris corā secularibz. **Ite** Quocies faciat de le
uatis & expositis abbatē cōputationē.

Ite Si abbatis p̄ceptis reuēnter in oibz obedit

Ite An sit prodigus & dilapidator rerū mōs
terū An nimis ampius sit circa t̄palia.

Ite Si regulā obseruet diligenter in ieiu
nijs vigilijs & ceterā huiusmodi

De ceteris autē fr̄ibus visitatores. scdm
q̄ eis visu fuerit oportunū. inquire p̄nd
de chaitate mutua. de pace obediētia. de cō
tinētia. de peculio ubi abbas in corrigēdo
magis diligēs. minor de simpliciāz fiet in
quisitio.

Monissime vero postq̄ oēs
fuerit examinati. examinet & ipse abbas
si aliquid forte voluerit dicere. Et p̄ponat
sibi maiores articuli de ipso p̄ fr̄es depōsi
ti amittentur serioſius et emendet

Finis in p̄ta more examine. cū visitato
ribus visu fuerit oportunū. cōnocentur
omēs ad locū Capitulare ad cōtinuādū
actū visitationis. quibus sedentibz vnus

visitatorū dicat **I**ndicite. et responsō
Dñs subiūgat. **C**harissimi fr̄es restat
nūc ut scitis vltima executio nr̄e visitatio
nis ad quā p̄ficiendā deo auxiliante cō
uenim⁹. **E**xhortamurq; cōuitates v̄ras
vt amissiones nr̄as quas in cōuitate fa
cim⁹ ip̄i quoq; cōuitatiue suscipiat. qm̄
hoc solū intendim⁹ q. nr̄e & v̄re saluti
cōueniat p̄ficere. **E**t p̄t subiūgē gem
ralia deposita vel visa pro emēdatiōe
Deinde vocent̄ ad mattā cōuersi no
uiti⁹ subsacerdotes nodū in sacris con
stituti vnus post aliū aut bini vt aliq
de quibus tale quid fuerit depositū p̄ quo
merito debeant proclamari. **A**dmiens
aut̄ vocatus ad mattā inclinet modice
et visitator dicat sibi culpas suas qui
mox in terram prostrat iaceat donec ius
suis fuerit surgere.
Expeditis nō **C**astaribus & egressis
vocet̄ p̄mo ad mattā Dñs Abbas dem

prior et ceteri scdm ordinem, Abbate aut sta
te in iudicio coram visitatoribus ceteri omnes
frees debent stare ob reuerentiam disceptationi
donec ipse iterum sedere iussus fuerit.

Et nota qd Abbatis culpe hic breuiter sunt
sibi dicende et minores ne in formis detur
contemptus occasio. In puato vero vel
coram paucis de senioribus dicantur sibi omnia
que necessaria fuerint magna cum puiis.

Penitentia aut imponitur scdm arbitri
um visitatorum cum discretionem more quotidi
ane proclamationis. **¶** Si quis mibi be
gram venerit puniendum faciat hoc visi
tatores per Abbatem fieri. ut epus de sta. mo. qd.

¶ De finali exhortatione facienda.

Postquam omnes qui sunt proclamandi fuerint
proclamati, et singulis inuicem penitentiam fa
ciat visitator breuiter exhortationem de obserua
reglarum increpando generales fratrum negligentias
et declaret quomodo regule talia sunt contraria.
et anime eorum nocua. Ceteraq; in hunc modum

prout eis visu expedire. Hinc exhortationi
poterunt et alij p̄fessi mōchi et cōuersi nō
Captares qui exierat renorati interesse
nisi aliud obstat. **De absolutiōe consueta**

Item Juxta more finit om̄ib; humiliet
se om̄es ad absolutiōne flecten̄ genua e di
cant Confiteor. cōcludendo **Orate p̄ me.**

*p̄ m̄bra p̄ia
in ore m̄m
p̄le et b̄z p̄oy*
Visitator dicat stando. **Misereatur v̄ri**
om̄ps deus. et dimittat vob̄ oīa p̄c̄a v̄ra
et p̄ducat ad vitā eternā.

Auctoritate
dei om̄ipotentis. et clauū eccl̄iastica
rū in hac parte ordini n̄ro concessarū.
a censuris eccl̄iasticis vos absolui
et cōmunioni eccl̄ie. atq; participatio
ni vos restituim; et vobiscū dispensa
mus. atq; ad exequiōne agendorū re
abilitamus. In noīe p̄ris et filij i sp̄issa

Et iungat singulis aliq; **Ame.**
psalmus dicendus. cōuersis d̄nica orō bis a
Dis pacē poterūt visitatores **Uter**
sua corā visitate ep̄usare i sufficiētia se

orombus eorūdez comendare/ prout frequ
ter fieri solet sub hys & similibz verbis

Milissimi fres rogamus vras charitates vt
ea q̄ dixim⁹ vel fecim⁹ hic omibz vel etia
I priuato singulis charitatiue suscipiat
n̄ aliud de nobis estimetis q̄ oia i vera
charitate fuisse. **M**ichi etl rogo parate
sup dictis p me/ et si queq̄ v̄bis offendi.
aut si nō dixi ut debui/ vt aliter q̄ debui
impericie mee deputate/ nō voluntati fē
talia. Et subiūgat si temp⁹ est **A**dintorū
nr̄m i noie dñi. **De Cartha visitationis**

Scdm̄ statuta p̄m̄ pacta **V**isita
visitatioe/ ordinandus erit status mōthoz
visitatorū in Cartha i qua st̄ necessarij
articuli inserendi/ in quibus se singuli de
beant emendare **P**rimo de Abbate deñ
de priore **C**ellerario/ ceterisq̄ officialibus
ac postremo de omibz in gn̄ali. Et p̄ri
piatur eel sub penis et censuris si opus
est in pte vel in toto sup̄ obseruatione

infertorū In fine autē carthe p̄cipiat̄ quo
tiens debeat legi in cōuentu & inferat̄ stat̄
mōsterij in p̄sonarū nūo, et in prouētū
vel etiā debitorū quantitate. **S**igillet̄ cartha
duobus sigillis ip̄orū visitatorū ad testimo
niū singulorū. **E**t notandū q̄ abbas te
netur visitatorib; suis de om̄ib; prouētibus
facē cōputationē s̄c̄m̄ statuta p̄m̄ ut c. 1.
z. & r̄ plūib; alijs fuit cōstitutū. **V**isitato
res copiam de cartha t̄nscribent p̄ se vel
mōchos visitatos, nō p̄ sc̄larē, qui mōchoꝝ
defectus nō debet sc̄ire. **E**t hanc copiam
secū deferat̄ ad Cap̄tm̄ destinaturi. **C**auē
ant̄ diligenter visitatores ne sc̄dulas de
positorū abbati cōsignēt, ne det̄ occasio
malignādi q̄ntūcūq; zelosus sit sed secū
ferat̄ ad reuelandū d̄nis presidentib; ut cer
te si nō indiget cōburet̄ eas igni. **I**te visi
tatores possūt exigē a visitat̄ tres florenos
renenses pro viatico s̄c̄m̄ statuta p̄m̄.
Et sic est finis de modo visitandi mōsteria